

Český svaz
ochránců přírody

Výroční zpráva 2022

OBSAH

Kdo jsme

Český svaz ochránců přírody (ČSOP) je spolek, jehož členy spojuje aktivní zájem o přírodu a životní prostředí. Naším posláním je ochrana a obnova přírody a krajiny, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Vznikli jsme v září roku 1979, takže v roce, o kterém pojednává tato výroční zpráva, jsme oslavili už 43. narozeniny.

Naše činnost je rozmanitá, jedno má však společné – odehrává se především v terénu. Pečujeme o přírodně zajímavá území a představujeme je veřejnosti, provádíme přírodovědné průzkumy a mapování, prostřednictvím stovek místních projektů se snažíme o zachování druhového bohatství živočichů a rostlin nejen na území České republiky. Nedílnou součástí našeho života je výchovná práce s dětmi a mládeží. Vzděláváme ale i dospělou veřejnost. V záchranných stanicích pečujeme o zraněné a jinak handicapované volně žijící živočichy a snažíme se je vrátit do přírody. Účinně chráníme přírodu tím, že se aktivně účastníme rozhodování ve správních řízeních. Podílíme se i na ochraně kulturních památek a vyvíjíme celou řadu dalších aktivit. Nemalé finanční prostředky, které na uvedené činnosti seženeme, poskytujeme i jiným neziskovým organizacím.

Od většiny obdobně zaměřených organizací se odlišujeme tím, že těžištěm naší činnosti je práce dobrovolníků

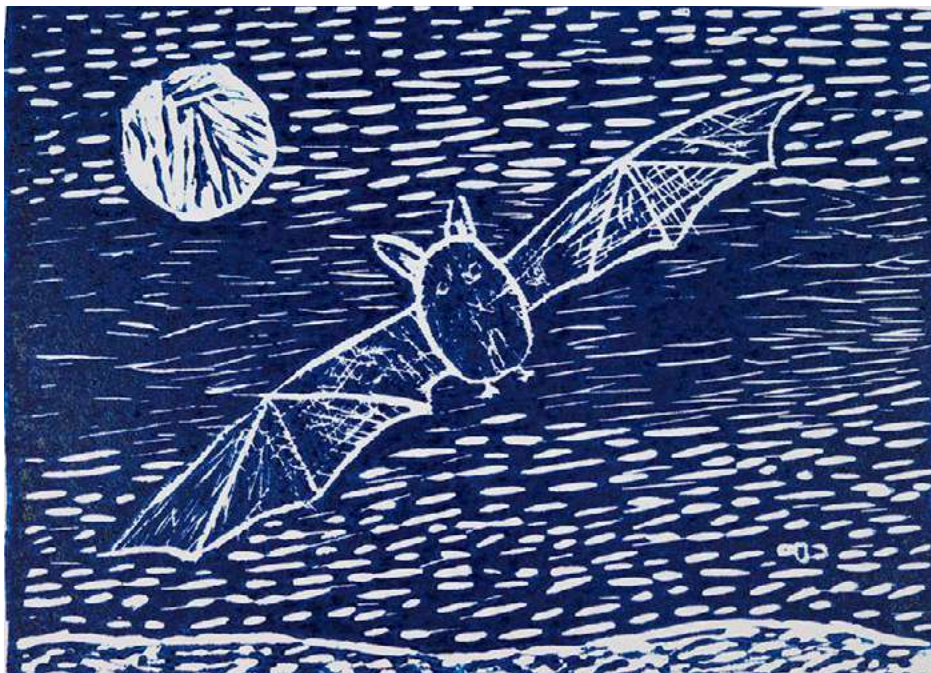
sdužených téměř ve třech stovkách základních organizací, které mají vlastní právní osobnost.

Jsme členy IUCN (Světového svazu ochrany přírody) a Českého národního komitétu UNEP (Programu OSN pro životní prostředí).

Tato výroční zpráva popisuje pouze aktivity, které ČSOP v roce 2022 koordinoval celorepublikově. Nezahrnuje informace o pestré činnosti našich základních organizací a dalších organizačních složek ani aktivity regionálního či místního významu.

ROK NETOPÝRŮ

Rok 2022 jsme vyhlásili Rokem netopýrů. Kolem tohoto tématu se podařilo soustředit množství aktivit, které měly veřejnost upozornit na význam, zajímavosti a ochranu těchto nočních letců.

Byla zhotovena **výstava**, která veřejnost informovala o životě a ochraně netopýrů a netopýřích kolonií, která jako putovní byla v průběhu roku vystavena na různých místech naší republiky. Během roku se povedlo uspořádat celkem **40 vycházek, přednášek a dalších akcí** zaměřených na téma netopýři.

K Roku netopýrů uspořádalo také naše **Sdružení mladých ochránců přírody literárně výtvarnou soutěž** rozdělenou podle věku do tří kategorií (děti, dospívající a dospělí). Do soutěže přišlo **192 děl**, ze kterých se do druhého kola probojovalo 83 z nich. O vítězi bylo rozhodnuto pomocí veřejného hlasování.

Veškeré aktivity byly zveřejňovány na webu kampaně www.roknetopyru.cz.

Členové, základní organizace a jejich činnost

Máme mezi sebou profesionální odborníky, zkušené dobrovolníky, ale hlavně nadšence, kteří prostě „jen“ chtějí udělat něco dobrého pro přírodu.

Český svaz ochránců přírody měl v roce 2022 celkem **6 119 registrovaných členů**. Většinou šlo o členy našich základních organizací (5 622 členů). Členů registrovaných přímo u ústředí ČSOP bylo celkem **497**. **1 363 členů** působilo v našich kolektivech **Mladých ochránců přírody (MOP)**.

Dalších 7 spřátelených organizací se u nás registrovalo v rámci kolektivního členství.

V roce 2022 bylo registrováno celkem **288 základních organizací**. Naše ZO ČSOP jsou pobočnými spolky (mají

vlastní IČO, statutární zástupce, i hospodaření). Jsou rozmístěné po celém území ČR, v Čechách jich je **188**, na Moravě a Slezsku **114**. Nejvíce (**48**) jich je ve Středočeském kraji, nejméně (**7**) v kraji Karlovarském.

Pestrou činnost našich organizací ilustruje následující **tabulka**. Uvádí **nejčastější aktivity a počty základních organizací ČSOP**, které se jimi v roce 2022 zabývaly.

Péče o krajinu a památky

Údržba maloplošných chráněných území	119
Údržba ekologicky významných nechráněných území	110
Zřizování a údržba územních systémů ekologické stability	30
Údržba zeleně	90
Péče o kulturní památky	32
Okrašlovací činnost	59

Druhá ochrana

Programy ochrany biodiverzity	66
Provádění přírodovědných výzkumů	86
Péče o handicapované živočichy	31
Záchranné chovy	12
Záchranné transfery	3

Ochrana životního prostředí

Ochrana vod	73
Ochrana ovzduší	30
Problematika těžby nerostů a hornin	12
Problematika odpadů	15
Lesní hospodaření	45
Problematika dopravy	22
Zemědělství	30
Energetické úspory	12
Účast ve správních řízeních	50

Environmentální výchova

Systematická práce s kolektivem dětí a mládeže	60
Pořádání táborových pobytů v přírodě	55
Působení na neorganizované děti a mládež	67
Systematická práce s dětmi členů ZO	80
Pořádání kurzů, školení, seminářů v oblasti EVVO	50
Pořádání veřejně přístupných akcí a kampaní	190
Den Země	70
Uklidíme svět	95
Provoz ekocentra, poradenského centra, infocentra	38
Provoz naučné stezky	50
Vydávání periodik	15
Vydávání ostatních/neperiodických tiskovin	40

Ochrana společenských zvířat

Provoz útulku pro společenská zvířata	4
Ochrana zvířat proti týrání	10

(Zpracováno dle údajů poskytnutých základními organizacemi během každoročních registrací.)

V následující tabulce uvádíme **počty základních organizací (ZO) a členů** v jednotlivých krajích České republiky v roce 2022.

	počet ZO	počet členů v ZO	počet členů při ÚVR	počet členů celkem
Hlavní město Praha	28	687	126	813
Jihočeský kraj	14	283	27	310
Jihomoravský kraj	29	394	45	439
Karlovarský kraj	7	132	2	134
Vysočina	14	312	16	328
Královéhradecký kraj	13	204	26	230
Liberecký kraj	14	303	25	328
Moravskoslezský kraj	25	446	27	473
Olomoucký kraj	16	282	22	304
Pardubický kraj	18	388	16	404
Plzeňský kraj	16	418	23	441
Středočeský kraj	48	1 018	104	1 122
Ústecký kraj	16	318	30	348
Zlínský kraj	30	437	8	445
Celkem	288	5 622	497	6 119

Spolková činnost

ČSOP je v první řadě společenství lidí, kteří se dokáží společně bavit a trávit volný čas. Většina aktivit se tak samozřejmě odehrává v základních organizacích ČSOP. Ústředí ČSOP v tomto směru celostátně zajišťuje tyto aktivity:

SETKÁNÍ ČLENŮ A PŘÁTEL ČSOP

V roce 2022 se uskutečnilo již **dvacáté první Setkání členů a přátel ČSOP, ve dnech 2.–4. září 2022 v Jizerských horách**, v Novém Městě pod Smrkem. Zájem o setkání byl po covidové době slabší, ale i tak se sešlo **180 lidí**. Zajímavý program ve spolupráci s Kanceláří ÚVŘ připravila základní organizace **36/02 ZO ČSOP při Správě CHKO Jizerské hory**.

ZELENÁ KARTA

Zelená karta podporuje aktivní přátele přírodních a kulturních památek, mezi které naši členové samozřejmě patří. Po předložení členského průkazu ČSOP (Zelené karty) nám partneři poskytují **slevy na vstupy, služby či zboží**. Mezi ně patří především botanické a zoologické zahrady, hvězdárny, galerie, muzea, jeskyně, rozhledny, hrady, zámky, technické památky, vydavatelství přírodovědné a turistické literatury, ubytovny aj. Partnerské organizace se naopak snažíme zviditelnovat ve svých médiích – časopisech a na internetu.

Program Zelená karta ČSOP má samostatné webové stránky www.zelenakarta.csop.cz, které členům ČSOP poskytují aktualizované informace o všech objektech v programu a další informace.

KRÁSA NAŠEHO DOMOVA

Vydávání časopisu Krása našeho domova bylo Českým svazem ochránců přírody obnoveno v roce 2001, po padesátileté přestávce. Časopis vychází jako **členský**, tedy všichni členové ČSOP nad 15 let ho dostávají **zdarma** v rámci svých členských výhod. Časopis dostávají též partneři a mnozí dárci ČSOP.

I v roce 2022 vyšla **dvě čísla – jarní a podzimní**. Velký prostor byl v časopise věnován **netopyřům** (vzhledem k Roku netopyřů) a přírodovědné soutěži **Zlatý list** (s ohledem na jeho půlstoleté výročí). Na stránkách se dále objevily články například o záchraně okáče skalního, Sedmihorských mokřadech, projektu Školní les, Křivoklátsku, lepicích pastech, lišejnících či mezinárodních projektech ČSOP.

Vedení ČSOP

Ve dnech 2. a 3. dubna 2022 se konal v Koutech u Ledče nad Sázavou 11. Sněm ČSOP. Sněm je dle Stanov nejvyšším orgánem Svazu. V jeho pravomoci je mj. volit z řad členů základních organizací nové vedení: statutární zástupce (předsedu a výkonného místopředsedu), členy Ústřední výkonné rady a Ústřední kontrolní a revizní komise.

V roce 2022 po Sněmu pracovalo vedení ČSOP v tomto složení:

Předseda ČSOP

Libor Ambrozek (Český svaz ochránců přírody Kyjov)

Výkonný místopředseda ČSOP

Karel Kříž (ZO ČSOP Vlašim)

Další členové ÚVR ČSOP

Ivan Bartoš (ČSOP Studénka ZO 70/03)

Vít Bednář (ZO ČSOP Podorlicko Česká Třebová)

Kateřina Červenková (ZO ČSOP Vlašim)

David Číp (ZO ČSOP JARO Jaroměř)

Yvonna Gaillyová (ZO ČSOP Veronica)

Daniel Horáček (36/02 ZO ČSOP
při Správě CHKO Jizerské hory)

Jakub Hromas (ZO ČSOP Šumava)

Jiří Janál (ZO ČSOP VIA Hulín)

Petr Janeček (ZO ČSOP 11/11 Zvoneček)

Luděk Kostelník (ZO ČSOP – Odry 70/13)

Vojtěch Košťiř (ZO ČSOP Ekologická servisní organizace)

Jiří Kučera (ZO ČSOP 11/02 Hostivice)

Milan Maršálek (01/14 ZO ČSOP „NATURA QUO VADIS?“)

Petr Orel (ZO ČSOP Nový Jičín 70/02)

Milan Petr (ZO ČSOP Zásmyky)

Jaroslav Podhorný (ZO ČSOP Hořepník)

Jiří Rous (ZO ČSOP Teplice – FERGUNNA)

Jitka Říhová (ZO ČSOP Bílé Karpaty)

Petra Steidlová (Český svaz ochránců přírody Morava)

Jan Svoboda (ZO ČSOP 30/02 Chodov)

Daniel Šatra (ZO ČSOP Kulíšek)

Libor Tandler (ZO ČSOP Oriolus)

Lukáš Tůma (12/12 Základní organizace Českého svazu
ochránců přírody „Střední Brdy“)

Vlastislav Vlačiha (ZO ČSOP 38/02 Launensia)

Jozef Zetěk (ZO Českého svazu ochránců přírody
Kněžice)

Předsednictvo ÚVR ČSOP

Sedmičlenné Předsednictvo je vždy tvořené předsedou ČSOP, výkonným místopředsedou ČSOP a dále pak členy zvolenými z řad členů ÚVR ČSOP. V roce 2022 po Sněmu pracovalo v tomto složení:

Libor Ambrozek (předseda)

Karel Kříž (výkonný místopředseda)

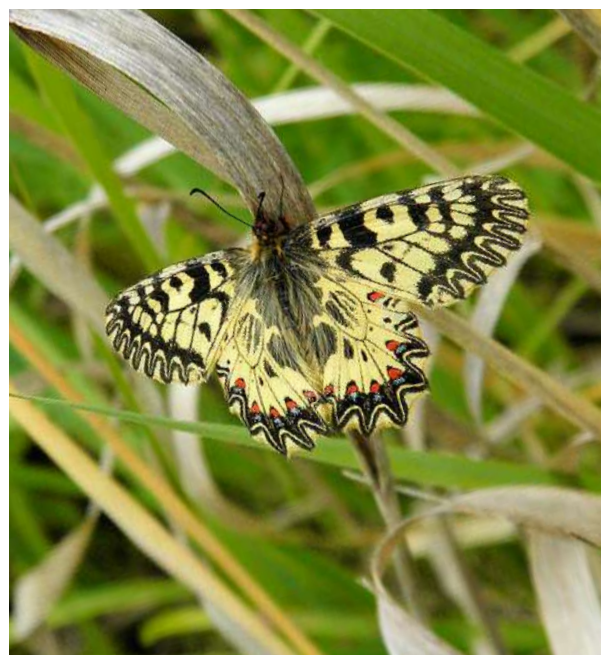
Vojtěch Košťiř

Jiří Kučera

Milan Maršálek

Petr Orel

Daniel Šatra

Ústřední kontrolní a revizní komise

pracovala v roce 2022 po Sněmu v tomto složení:

Karel Ferschmann (ZO ČSOP Radnice) – předseda

Radovan Cáder (ZO ČSOP Vlašim)

Martin Hlaváč (ZO ČSOP Lubno)

Předsedové odborných komisí a rad ÚVR ČSOP

Komise ochrany přírody: **Karel Kříž**

Komise ekologické výchovy: **Jozef Zetěk**

Rada Národního pozemkového spolku: **Vlastislav Vlačiča**

Rada Národní sítě záchranných stanic: **David Číp**

Kancelář ÚVR ČSOP

Ústřední výkonná rada si pro profesionální zajištění základních činností ČSOP zřizuje svou Kancelář.

Ta v roce 2022 pracovala v následujícím složení:

Petr Stýblo – ředitel Kanceláře, finanční manažer, fundraiser, koordinátor PR a programů Živá zahrada a Národní sítě záchranných stanic

Stanislava Bartošová – zástupkyně ředitele Kanceláře pro členskou základnu, aktivity mimo odborné programy, administrativní a personální zajištění Kanceláře, servis pro ÚVR, projekt Erasmus+ RESIFARMS

Jan Moravec – zástupce ředitele Kanceláře pro odborné programy, koordinátor Národního programu pozemkových spolků a kampaně Místo pro přírodu, projektu LIFEorchids, šéfredaktor časopisu Krása našeho domova

Petra Andrěkovic Milerová – koordinátorka projektů podpořených z Norských fondů

Veronika Andrllová – koordinátorka kampaně Uklidíme svět

Adéla Bajgerová – administrace Národního programu pozemkových spolků

Petr Bálek – administrace programu Národní sítě záchranných stanic

Jarmila Burešová – recepce, administrativní práce

Kateřina Burešová – koordinátorka programu Blíž přírodě, spolupráce v projektu LIFEorchids, správa e-shopu

Martina Kišelová – správkyňe vykoupených pozemků a lokalit kampaně Místo pro přírodu, projekt LIFE ENPLC

Martin Lípa – koordinátor programu Oživení starých odrůd ovocných dřevin

Kateřina Paličková – práce se členskou základnou ČSOP, registrace článků ČSOP, program Zelená karta, kampaně Víkend pro přírodu a Setkání s přírodou

Tereza Štochlová – koordinátorka projektu Regionální směsi osiv jako účinný nástroj ochrany diversity lučních biotopů, podpořeného z Norských fondů

Kateřina Štrossová – administrátorka programu Oživení starých odrůd ovocných dřevin

Martin Třešňák – koordinátor Národního programu Ochrana biodiverzity, Akce žába, Naše mokřady, Ekocentra ČSOP

Tereza Vadasová – koordinátorka veřejných sbírek Místo pro přírodu a Zvíře v nouzi, práce s dárci

Čestná rada ČSOP

Čestná rada ČSOP pomáhá rozvíjet, propagovat a prosazovat činnost a zájmy ČSOP. V roce 2022 pracovala v tomto složení:

Prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. (předseda)

Mgr. Miroslav Bobek

Mgr. Jan Čížinský

Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Barbora Hrzánová

RNDr. Blažena Hušková

Prof. Ing. Jan Jeník, CSc. († únor 2022)

Prof. RNDr. Pavel Kindlmann

Ing. Čestmír Klos

Ing. Vojtěch Kodet

Mgr. Vladimír Kořen

RNDr. Jiří Kulich

RNDr. Jan Květ

Doc. RNDr. Ladislav Miko

JUDr. Svatomír Mlčoch

Doc. Ing. Jiří Oliva, Ph.D.

RNDr. František Pelc

Ing. Pavel Pešout

Daniel Pitek

Ing. Stanislav Rampas

RNDr. Jitka Seitlová

PhDr. Vladimír Špidla

Ing. Jaroslav Ungerman, CSc.

Ing. František Urban

JUDr. Václav Žmolík

Ochrana biodiverzity

Zachování a obnova druhové rozmanitosti, péče o cenné biotopy či podpora ohrožených druhů rostlin a živočichů patří mezi základní poslání našeho Svazu. Z velké části tyto aktivity zastřešujeme Národním programem Ochrana biodiverzity.

Jádrem tohoto programu je realizace drobných lokálních projektů. Jednotlivé přihlášené projekty posoudila a zhodnotila Komise ochrany přírody ČSOP společně s odbornými garanty jmenovanými pro jednotlivé odbornosti. Celkem byla v roce 2022 částkou **4 317 112 Kč** podpořena realizace **156 projektů 68 organizací** (z toho **19 organizací** bylo mimo struktury ČSOP).

Podpořené projekty se týkaly následujících 8 oborů činností:

- Mapování výskytu určitého druhu a skupin druhů, zejména kriticky a silně ohrožených
- Monitoring / podrobné mapování určité lokality
- Praktická opatření k zachování / obnově biotopů jednotlivých druhů či skupin
- Praktická opatření vedoucí k podpoře jednotlivých druhů či skupin živočichů
- Příprava sadbového materiálu a výsadby a péče o ohrožené druhy dřevin, včetně krajových odrůd ovocných dřevin, tvorba regionálních lučních směsí
- Seznamování veřejnosti s druhovou rozmanitostí a s možnostmi její ochrany a podpory
- Neadresná propagace ochrany druhu, skupiny druhů či biotopu pomocí informování široké veřejnosti o ohrožení a o možnostech aktivní ochrany
- Projekty odborných garantů

Podpořené projekty byly například zaměřeny na **mapování výskytu vzácnějších druhů ptáků, netopýrů nebo rostlin**. Kromě mapování, které přináší cenné informace pro ochranu přírody, byly realizovány rozmanité podpůrné činnosti určené pro vybrané druhy rostlin a živočichů. Byly tak například čištěny, opravovány a nově instalovány **hnízdni podložky a budky** pro dravé či zpěvné ptáky, sovy nebo čápy. V období tahu **oboživelníků** se podařilo zabezpečit 19 úseků silnic a přenést přes ně **více než 20 000 jedinců**, byla zajištěna péče o **biotopy plazů** atd. Důležitou součástí programu byla také osvětová a propagační činnost. V rámci ní proběhly **exkurze pro veřejnost** na přírodně cenné lokality. Bylo také vydáno několik drobnějších osvětových **tiskovin**.

Hodnocení projektů a odborné zázemí programu Ochrana biodiverzity zajišťovali **garanti jednotlivých oborů**:

obor	odborný garant
motýli	Libor Dvořák
vážky	Martin Waldhauser
čmeláci, včely	Miroslav Pavelka
lesní hmyz	Ivan Horčíčko
hmyz	Filip Trnka
ryby a kruhoústí	Lubomír Hanel
obojživelníci a mokřadní ekosystémy	Jaromír Maštera
plazi	Blanka Mikátová
ptáci zemědělské krajiny	Daniel Křenek
dravci a sovy	Libor Opluštěl
čápi a ostatní brodiví	Stanislav Chvapil
budky pro zpěvné ptáky	Martin Třešňák
ptáci, doupné stromy	Kryštof Horák
netopýři	Daniel Horáček
velké šelmy	Barbora Krchňáková Telnarová
lesní byliny	Václav Somol
ohrožené a chráněné nelesní byliny	Petr Karlík
invazní druhy rostlin	Květa Morávková
ohrožené druhy dřevin	Karel Kříž
krajové odrůdy ovocných dřevin	Martin Lípa
biodiverzita okolí lidských sídel	Petr Stýblo
management lokalit	Martin Dušek
propagace ochrany biodiverzity	Petr Stýblo

Program má web biodiverzita.csop.cz.

Realizaci programu Ochrana biodiverzity podpořily tyto organizace: Ministerstvo životního prostředí částkou 3 000 000 Kč (rozhodnutí č. 1/32/22 B), Lesy České republiky, s. p., generální partner programu, Nadační fond Veolia, NET4GAS, s. r. o., Mattoni 1873, a. s., Billa, s. r. o.

OŽIVENÍ STARÝCH ODRŮD OVOČNÝCH DŘEVIN

Záchrana starých a krajových odrůd ovocných dřevin je jednou z tradičních aktivit ČSOP. Po mnoho let byla podprogramem v Ochráně biodiverzity. Postupně aktivity spojené se záchranou starých odrůd významně posílily až na samostatný program. ČSOP definoval základní postupy, vytvořil metodiky, databázi starých odrůd a genofondových ploch, které průběžně doplňuje a aktualizuje, soustavně se věnuje také propagaci tématu.

Aktivity programu Oživení starých odrůd ovocných dřevin jsou prezentovány na webových stránkách www.stareodrudy.cz. Na těchto stránkách je databáze s popisy starých a krajových ovocných odrůd, síť genofondových ploch v České republice, záchranné sortimenty pro návrat ovocných odrůd do krajiny, pomologická literatura ke stažení, kontakty na odborníky v péči o ovocné stromy a dodavatele tradičních odrůd.

V roce 2022 byl program Oživení starých odrůd úspěšně prezentován na několika **výstavách** s doprovodnými aktivitami (**přednášky** k péči o ovocné dřeviny, **určovací a zpracovatelské semináře**): ČSOP v Praze a okolí uspořádal celkem **pět výstav ovoce** – třešní, višňi, slivoní, meruňk, hrušek a jablek. Součástí výstav byla vždy degustace starých odrůd a pomologické poradenství. Program byl prezentován také na celostátní výstavě **Flora Olomouc** jako **Zemská výstava starých odrůd ovoce** a na **Pomologických dnech** v areálu Botanické zahrady na Chotobuzi v **Průhonicích**, kde je i veřejně přístupná genofondová plocha starých odrůd ovoce.

V rámci programu Oživení starých odrůd se také přímo podílíme na **péči o některé genofondové sady**, často ve spolupráci s dobrovolníky a se zájemci o staré odrůdy ovoce z řad odborné i laické veřejnosti. Pořádáme **praktické terénní semináře a workshopy**, na kterých se účastníci mohou naučit **zásadám řezu vysokokmenných ovocných stromů, výsadbě a nezbytné povýsadbové péči**. Tyto akce se pravidelně odehrávají například v sadech na Břevnově, v Hostavicích či na Chotobuzi v Průhonicích.

Program Oživení starých odrůd v roce 2022 podpořilo Ministerstvo zemědělství v rámci projektu Staré ovocné odrůdy 2022 – zvýšení pozitivního vnímání ovocných vysokokmenů v rámci volnočasových aktivit, částkou 171 500 Kč. ČSOP se dále ucházel prostřednictvím SZIF o podporu na jednotlivé aktivity v celkové výši 798 000 Kč. Na aktivity programu Oživení starých odrůd také významně přispívá hlavní město Praha – v roce 2022 byly dokončeny dva víceleté projekty: Péče o původní a nový sad starých odrůd v Praze a Popularizace a přínosy starých odrůd ovoce v Praze v celkové částce 250 000 Kč. Dílčí činnosti v rámci programu dále podpořila společnost ALS Czech Republic částkou 44 000 Kč.

NAŠE MOKŘADY

Aktuální problematiku zadržování vody v krajině, vzniku a ochrany mokřadních biotopů a jejich obyvatel řeší nově vznikající program Naše mokřady.

S podporou **Nadačního fondu Veolia**, značky **Finish**, společností **Mattoni 1873** a **Billa** jsme v roce 2022 prováděli drobné i větší zásahy na dvanácti mokřadních lokalitách, přípravné a monitorovací aktivity na šesti lokalitách a realizovali záchranné transfery obojživelníků na dalších devatenácti lokalitách.

Pozemkové spolky

Myšlenka pozemkových spolků stojí na předpokladu, že nejlépe může cenné lokality či objekty ochránit rozumný vlastník. Nevládní organizace proto s vlastníky uzavírají dlouhodobé smlouvy o spolupráci, cenné lokality si pronajímají, anebo se přímo jejich vlastníky stávají. Tento způsob ochrany přírodního a kulturního dědictví je ve světě velmi rozšířen. U nás má sice také starou tradici, bohužel však v minulosti násilně přerušenu.

Novodobá historie se tak datuje od poloviny 90. let 20. stol. Český svaz ochránců přírody plní úlohu Národního pozemkového spolku – tedy koordinátora a zastřešovatele celého hnutí pozemkových spolků. Od roku 1998 v rámci jednoho ze svých národních programů pozemkové spolky podporujeme, pozemkospolkové myšlenky propagujeme a zároveň dohlížíme na zachování důvěryhodnosti pozemkospolkového hnutí v očích veřejnosti.

V čele programu stojí Rada národního pozemkového spolku. V roce 2022 pracovala v tomto složení:

- Pavel Bureš** (Národní památkový ústav)
- Barbora Čepelová** (AOPK ČR) – do září 2022
- Miroslav Janík** (Pozemkový spolek Kosenka pro přírodu a památky Valašskoklobucka) – do dubna 2022
- Martin Kludys** (Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka)
- Vojtěch Kodet** (Pozemkový spolek Gallinago) – od dubna 2022
- Jarmila Kostíuková** (AOPK ČR) – od října 2022
- Michal Krátký** (Pozemkový spolek Sagittaria)
- Karel Kříž** (ÚVR ČSOP) – do března 2022
- Jaromír Maštera** (Pozemkový spolek Mokřady)
- Jiří Rous** (ÚVR ČSOP)
- Jitka Říhová** (Pozemkový spolek Čertoryje)

Petr Stloukal (Ministerstvo životního prostředí)
Jana Svobodová (Lesy České republiky, s. p.)
Vlastislav Vlačiha (Pozemkový spolek Launensia) – předseda Rady NPS

Program je otevřený, jsou do něj tedy zapojené také neziskové subjekty mimo ČSOP.

Aktuální informace o hnutí pozemkových spolků, potřebné kontakty i veškeré dokumenty včetně podrobných zpráv o pozemkospolkovém dění najdou zájemci na webových stránkách www.pozemkovespolky.cz. Zde uvádíme pouze nejzákladnější informace.

AKREDITACE

Jednou ze stěžejních činností programu je akreditace pozemkových spolků. **V našem právním řádu není pojem pozemkového spolku ošetřen. Akreditace se proto snaží zabránit jeho zneužití.** Akreditace je pro pozemkový spolek osvědčením, že splňuje všechna určená kritéria (existence dlouhodobých práv k pozemku, hospodaření na pozemku v zájmu ochrany přírodního a kulturního dědictví, dodržování etického kodexu pozemkových spolků) a pro jeho partnery zárukou důvěryhodnosti.

V roce 2022 bylo akreditováno **67 pozemkových spolků**.

Seznam akreditovaných pozemkových spolků k 31. 12. 2022

název	zřizující organizace
Pozemkový spolek Anthericum	Občanské sdružení Anthericum, z. s.
Pozemkový spolek Arion	ČSOP Arion
Pozemkový spolek Asociace Brontosaura	Asociace Brontosaurus
Pozemkový spolek Berkut	ČSOP Berkut
Pozemkový spolek Botič - Rokytky	ČSOP Botič – Rokytky
Pozemkový spolek Brontosaurus Mařatice	Základní článek Hnutí Brontosaurus Mařatice
Pozemkový spolek Buchlovice	ČSOP Buchlovice
Pozemkový spolek Cieszynianka	ČSOP Cieszynianka
Pozemkový spolek Čertoryje	ČSOP Bílé Karpaty
Pozemkový spolek Čmelák	Čmelák – Společnost přátel přírody
Pozemkový spolek Denemark	Denemark
Pozemkový spolek Domov	ČSOP Jeseník nad Odrou
Pozemkový spolek Fergunna	ČSOP Teplice – FERGUNNA
Pozemkový spolek Gallinago	Pobočka ČSO na Vysočině
Pozemkový spolek Hády	ČSOP Pozemkový spolek Hády
Pozemkový spolek Hamerský potok	Hamerský potok
Pozemkový spolek Hasina	ČSOP Hasina Louny
Pozemkový spolek Huculové	Huculové, z. s.
Pozemkový spolek Huslík	ČSOP Polabí
Pozemkový spolek Chaloupky	ČSOP Kněžice
Pozemkový spolek Jílové	Okrašlovací spolek v Jílovém u Prahy
Pozemkový spolek Kladensko	ČSOP Kladensko
Pozemkový spolek Koniklec Mohelno	Pozemkový spolek Koniklec
Pozemkový spolek Koniklec Praha	ČSOP Koniklec
Pozemkový spolek Koryta	ČSOP Nový Jičín
Pozemkový spolek KOSENKA pro přírodu, krajinu a památky Valašskoklobucka	ČSOP KOSENKA
Pozemkový spolek Květokras	Boskovštejn – místo pro život
Pozemkový spolek Kynšpersko	ČSOP Kynšpersko
Pozemkový spolek Launensia	ČSOP Launensia
Pozemkový spolek Lednice	ČSOP Lednice
Pozemkový spolek Lunaria	Lunaria
Pozemkový spolek Meluzína	Ekologické centrum Meluzína – RCAB
Pozemkový spolek Mokřady	Mokřady z. s.
Pozemkový spolek Mokřady a louky Liberecka	ČSOP Armillaria

název	zřizující organizace
Pozemkový spolek Morava	ČSOP Morava
Pozemkový spolek Mravenec	ČSOP SEV Mravenec
Pozemkový spolek Natura	ČSOP Ekochoy
Pozemkový spolek Niva	Pozemkový spolek Niva
Pozemkový spolek Oslava	ČSOP Náměštské rybníky
Pozemkový spolek Pálecký statek	Pálecký statek
Pozemkový spolek Podbeskydí	ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem
Pozemkový spolek Pobečví	ČSOP Lipník nad Bečvou
Pozemkový spolek Pražská pastvina	ČSOP Ekologická servisní organizace
Pozemkový spolek Predmost	Predmostenzis
Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka	ČSOP Vlašim
Pozemkový spolek Prostějovsko	ČSOP – Regionální sdružení IRIS Prostějov
Pozemkový spolek Radnice	ČSOP Radnice
Pozemkový spolek Sagittaria	Sagittaria
Pozemkový spolek Salamandr	ČSOP Salamandr
Pozemkový spolek Sedmihorské mokřady	ČSOP Bukovina
Pozemkový spolek Severák	Jizersko-Ještědský horský spolek
Pozemkový spolek Slavkovského lesa	ČSOP Kladská
Pozemkový spolek Sorbus	Sorbus
Pozemkový spolek Sv. Blažej	Cesta z města
Pozemkový spolek Šance pro draha	VAVÁKY
Pozemkový spolek Šumava	ČSOP Šumava
Velkojarměřský pozemkový spolek	ČSOP Jaroměř
Pozemkový spolek Vespolek	Vespolek, pozemkový spolek
Pozemkový spolek Vladař	ČSOP Alter Meles
Pozemkový spolek Východní Polabí	ČSOP Smiřice
Pozemkový spolek Zamenis	Spolek Zamenis
Pozemkový spolek Zázmoníky	Sdružení pro venkov
Pozemkový spolek Zvoneček	ČSOP Zvoneček
Pozemkový spolek Žabí ráj	Muzeum přírody Český ráj
Pozemkový spolek Ždánický les	ČSOP Ždánický les
Pozemkový spolek Třesina	Třesina, z. s.
Pozemkový spolek Fénix	Rakovnický ornitologický spolek Fénix

Výroční shromáždění pozemkových spolků se uskutečnilo v Lukách nad Jihlavou **8.–9. dubna** s účastí **33 osob**. V rámci programu se kromě voleb do Rady národního pozemkového spolku a dalších úředních náležitostí uskutečnilo několik odborných přednášek, diskuzí a exkurze na Lesnovské mokřady.

PODPORA POZEMKOVÝM SPOLKŮM

Akreditovaným pozemkovým spolkům jsme rozesílali e-mailem **informace** o grantových řízeních a dalších možnostech získání finančních prostředků, o možnostech čerpání akreditačních výhod (viz bod 2), upozornění na různé zdroje informací, možnosti spolupráce, legislativní novinky a další zajímavé informace. Během roku 2022 bylo rozesláno **15 takovýchto e-mailů**.

Probíhalo rovněž **bezplatné právní poradenství** pozemkovým spolkům.

Stejně jako základním organizacím ČSOP, tak i pozemkovým spolkům zajišťujeme **zdarma pojištění odpovědnosti za škody vůči třetím osobám** a zájemcům zprostředkováváme i výhodné pojištění majetku.

Pozemkovým spolkům je zasílán **časopis Krása našeho domova**. Pozemkovým spolkům jsou k dispozici v minulosti vydané **informační brožury** (obecné představení pozemkových spolků, ochrana mokřadů, ochrana stepí, brožura o vykoupěných lokalitách).

Během roku vykonali **pracovníci Kanceláře ÚVR ČSOP 41 návštěv** u pozemkových spolků či na pozemkospolkových lokalitách za účelem řešení konkrétních problémů, domlouvání výkupů, kontroly vykoupěných lokalit či zapojení se do některých aktivit pozemkových spolků.

Finanční podpora vzniku a rozvoje pozemkových spolků

Hnutí pozemkových spolků podpořilo Ministerstvo životního prostředí částkou 2 000 000 Kč (rozhodnutí č. 2/32/22 B).

MÍSTO PRO PŘÍRODU

Cílem kampaně Místo pro přírodu je získání finančních prostředků pro výkupy přírodně cenných pozemků, kterým hrozí nebezpečí (vykácení, odvodnění mokřadu, rozorání ...), a dále pozemků vhodných k „návratu přírody“ (revitalizace vodních toků, výsadby biokoridorů). Vedlejším, ovšem neméně důležitým efektem kampaně je také popularizace myšlenky pozemkových spolků a možnosti ochrany přírodního a kulturního dědictví prostřednictvím vlastnických vztahů mezi širokou veřejností.

K získávání finančních prostředků k výkupům pozemků slouží veřejná sbírka Místo pro přírodu – č. ú. 999922/0800. V roce 2022 se nám podařilo ve sbírce vybrat 1 960 615 Kč. Dárcům byly během roku zaslány tři zásilky s aktuálními informacemi o kampani (Dárcovské listy) a uskutečnila se dvě setkání s dárci.

Současně s centrální sbírkou probíhaly také lokální kampaně (především dlouhodobá lokální kampaň „Zachraň les“ pro výkupy pozemků na lokalitě Ščúrница a dále podúčty pro lokality Zbytka a Vlčí hrdlo).

Vykoupit se během roku podařilo 60 pozemků (vlastnických podílů) o celkové výměře 11,5498 ha na 12 lokalitách:

- Traviska – 0,28 ha
- Lutyňská pískovna – 2,96 ha
- Dobré Hory – 0,04 ha
- Zápověď – 0,10 ha
- Pod Piškulovic mlýnem – 0,34 ha
- Podhůra – 0,14 ha
- Radiměřské motýlí království – 1,19 ha
- Vlčí hrdlo – 0,65 ha
- Sedmihorské mokřady – 1,64 ha
- Zbytka – 0,78 ha
- Zázmoníky – 0,26 ha
- Předevsí – 3,17 ha

Bližší informace lze nalézt na www.mistoproprirodu.cz a na facebookovém profilu [Místo pro přírodu](#).

PROJEKTY PODPOŘENÉ Z NORSKÝCH FONDŮ

V průběhu roku 2022 pokračovala realizace čtyř projektů podpořených Norskem prostřednictvím Norských fondů:

Podpora biodiverzity lesních lokalit prostřednictvím pozemkových spolků

Cílem je na 3 lesních lokalitách v péči pozemkových spolků zajistit optimální podmínky pro přežití vzácných druhů rostlin a živočichů, a to především pomocí dosadby cílových druhů dřevin a ochranou výsadby a zmlazení těchto dřevin před okusem.

Začátkem roku 2022 bylo v Jindřišském údolí vytvořeno oplocení přirozeného zmlazení jedle, průběžně pak probíhaly kontroly oplocenky. Na Kupsově skále probíhaly od ledna do dubna výřezy náletových dřevin. Na lokalitě Jehliště byly během podzimního období vysazeny jedle bělokoré, lípy srdčité a jilmy horské. Kolem vysazených stromů byly umístěny 2 oplocenky.

Podpora biodiverzity mokřadních lokalit prostřednictvím pozemkových spolků

Cílem je na 14 mokřadních lokalitách v péči pozemkových spolků zajistit optimální podmínky pro přežití vzácných druhů rostlin a živočichů. Cestou k tomu je soubor opatření zahrnující zejména údržbu či obnovu bezlesí a zřizování tůň.

V Pálečském údolí byly dotvořeny úkryty pro živočichy, bylo vysazeno 50 ks jabloně lesní, probíhala likvidace invazní křídlatky japonské. Lokalita byla udržována také dvojitým mozaikovým kosením s odstraněním posečené hmoty.

Projektový partner Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině realizoval na svých pěti lokalitách dvojitý mozaikové kosení travního porostu s úklidem posečené hmoty. Kosení probíhalo také na lokalitách partnera ZO ČSOP Vlašim a ZO ČSOP Kněžice.

V mokřadech v povodí Radonínského potoka kromě kosení a vyhrabání stařiny byla realizována také pastva a vznikly 3 tůně a zimoviště pro obojživelníky.

Podpora ohrožených druhů epifytických lišejníků v ovocných výsadbách

Cílem je **stabilizace a udržení 11 ohrožených druhů** epifytických lišejníků z Červeného seznamu na **7 vybraných lokalitách ovocných výsadeb**. Opatření napomohou i dalším druhům lišejníků, vhodné údržbě bylinného patra a dalším volně žijícím živočichům na těchto lokalitách.

V roce 2022 probíhaly na lokalitách nejrůznější řezy ovocných dřevin (udržovací, bezpečnostní, výchovné), a také dosadba ovocných stromů. Lokality byly dále udržovány kosením travního porostu s úklidem biomasy a běžnými nemechanizovanými ručními pracemi, jako jsou opravy oplocení, detailní péče o okolí stromů nebo odstranění ojedinělých nežádoucích dřevin.

Realizace projektů je do dubna 2024, celkový souhrnný finanční rozpočet projektů je více než 11 mil. Kč.

Podpora biodiverzity stepních lokalit prostřednictvím pozemkových spolků

Cílem je na **12 „stepních“ lokalitách** v péči pozemkových spolků zajistit optimální podmínky pro přežití vzácných druhů rostlin a živočichů. Cestou k tomu je soubor opatření zahrnující zejména **údržbu či obnovu bezlesí a řídkých prosvětlených porostů dřevin**.

V **Radiměři** probíhala celoroční extenzivní pastva smíšeného stáda, v rámci obnovy sadu pak bylo vysazeno 30 kusů ovocných dřevin.

Na lokalitách v rámci **Vladislavských xerotermů** probíhalo zejména kosení travních porostů a také výřez náletových dřevin a odstranění invazních rostlin (trnovník akát).

Redukce náletových dřevin probíhala také na **Hádech** spolu s likvidací celíku kanadského a trnovníku akátu, kosením travního porostu s likvidací biomasy. Na Hádech byly také umístěny speciální hmyzí domky pro samotářské včely.

Na **Ještěřčím ráji** byla rekonstruována ohrada a probíhá zde celoroční pastva smíšeného stáda.

Hořečková stráň byla udržována kosením travních porostů a odstraněním náletů.

Tyto tři projekty realizuje ČSOP ve spolupráci s partnerskými organizacemi – pozemkovými spolky.

V dubnu 2022 zahájil ČSOP realizaci nového projektu podpořeného Norskem prostřednictvím Norských fondů.

Regionální směsi osiv jako účinný nástroj ochrany diverzity lučních biotopů

Cílem projektu je postupný rozvoj co nejširšího uplatnění regionálních travinobylinných směsí při obnově přírodně cenných biotopů. Po celé České republice jsou **mapovány vhodné zdrojové lokality ke sběru semen**, porovnávány různé technologie obnovy luk a osévány demonstrační lokality. Výstupy projektu budou mj. **datábase zdrojových lučních ploch, metodika posouzení vhodnosti lokalit** nebo **zásady obnovy travních porostů**. Téma bude v rámci projektu popularizováno pomocí seminářů, workshopů, webových stránek a videospotů. Projekt potrvá do dubna 2024. Web projektu: www.louky.cz.

ČSOP na projektu spolupracuje s projektovými partnery: Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích, Masarykovou univerzitou, firmou Agrostis Trávníky, s. r. o., ZO ČSOP Bílé Karpaty, Českým svazem ochránců přírody Vlašim, norskou univerzitou Høgskulen på Vestlandet a organizací Bratislavské regionálne ochrannárske združenie.

Projekt byl podpořen částkou 21,7 mil. Kč (z celkových 24,1 mil. Kč).

Národní síť záchranných stanic

Záchrana a pomoc zraněným či jinak handicapovaným volně žijícím zvířatům, ale také osvěta, aby ke zraněním zvířat vinou lidí nedocházelo, to je posláním záchranných stanic. Jejich pracovníci dokážou nejen pomoci zraněnému zvířeti, ale také poradit, jak se zachovat při různých situacích souvisejících s volně žijícími zvířaty, a předat své znalosti a zkušenosti prostřednictvím výchovy a osvěty i těm nejmladším.

Národní síť záchranných stanic, kterou v roce 1998 založil Český svaz ochránců přírody, zajišťuje pomoc volně žijícím zvířatům v nouzi na území celé České republiky. Její součástí bylo v roce 2022 celkem **34 záchranných stanic**. Každá ze sdružených stanic spravuje území, na kterém je nalezeným handicapovaným živočichům povinná poskytnout komplexní péči – **první pomoc, zajištění veterinárního ošetření, léčbu a rehabilitaci a v ideálním případě vypuštění zpět do volné přírody**. Část živočichů, jejichž návrat do přírody již není možný, slouží k **ekologické výchově a osvětě**.

V čele programu stojí **Rada Národní sítě záchranných stanic**. V roce 2022 pracovala v tomto složení:

Marta Bryndová (ZS Huslík)

Josef Cach (ZS Pasíčka)

David Číp (ZS Jaroměř), předseda Rady NSZS

David Fuka (Ministerstvo životního prostředí)

Zbyšek Karafiát (ZS Pavlov)

Alena Konvalinová (ÚVR ČSOP)

Karel Kříž (ÚVR ČSOP)

Zdeňka Nezmeškalová (ZS Vendolí)

Jan Nový (ZS Třeboň)

Petr Orel (ZS Bartošovice)

Jana Říhová (Ministerstvo zemědělství)

Zdeněk Soukup (ZS SOOS)

Lenka Tomášková (AOPK ČR)

Stanice sdružené v Národní síti záchranných stanic v r. 2022

stanice	provozovatel
Bartošovice	70/02 ZO ČSOP Nový Jičín
Brno	Ptačí centrum o. p. s.
Bublava	Drosera z. s.
Buchlovice	ZO ČSOP Buchlovice
Dolní Týnec	Český svaz ochránců přírody ZS Falco
Františkovy Lázně – SOOS	Městské muzeum Františkovy Lázně
Hrachov	Ochrana fauny ČR o. p. s.
Huslík	ZO ČSOP Polabí
Chomutov	Zoopark Chomutov
Jaroměř	ZO ČSOP JARO Jaroměř
Jinačovice	Zoo Brno a stanice zájmových činností
Kladno	AVES z. s.
Kláštelec u Vimperka	Správa Národního parku Šumava
Liberec	Zoo Liberec
Libštát	ZO ČSOP Křižánky - Jičín
Makov	ZO 18/02 ČSOP Makov
Němčice	ZO ČSOP Haná
Přerov	Muzeum Komenského v Přerově
Ostrov	Ostrovský Macík z. s.
Pasíčka	Český svaz ochránců přírody – Záchranná stanice a ekocentrum „Pasíčka“
Pavlov	Stanice Pavlov, o. p. s.
Plzeň	Dobrovolný ekologický spolek – ochrana ptactva
Praha	Lesy hl. m. Prahy
Rajhrad	Záchranná stanice pro dravé ptáky Rajhrad
Rokycany	ČSOP Rokycany
Rozovy u Temelína	Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou
Ruda	ČSOP Ruda Záchranná stanice
Spálené Poříčí	ZO ČSOP Spálené Poříčí
Stránské	ZO ČSOP Sovinecko
Tachov	ZO ČSOP-TOS záchranná stanice v Tachově
Třeboň	Český nadační fond pro vydru
Velký Chlumec	ZO ČSOP Velký Chlumec
Vendolí	ZO ČSOP 50/10 Zelené Vendolí
Vlašim	ZO ČSOP Vlašim
Vrchlabí	Správa Krkonošského národního parku

Záchranné stanice přijaly v roce 2022 celkem **28 775 zvířat 231 druhů**. Z toho pak bylo 18 300 ptáků 161 druhů, 10 001 savců 54 druhů, 96 plazů 8 druhů a 379 obojživelníků z druhů. Kromě toho, nad rámec svých povinností, stanice přijaly celkem 1 729 zdivočelých či zbloudilých holubů a několik set jedinců uprchlých ze zajetí.

Z hlediska zákona č. 114/1992 Sb. bylo v roce 2022 přijato do záchranných stanic celkem **172 jedinců 25 druhů kriticky ohrožených živočichů; 5 109 jedinců 65 silně ohrožených druhů a 3 040 jedinců 25 druhů ohrožených**.

Ještě v roce 2022 se podařilo vypustit zpět do přírody **14 513 přijatých zvířat (50 %)**, část živočichů buď zůstala v péči do roku 2023, nebo jejich stav po vyléčení nedovoľoval vypuštění zpět do volné přírody, a proto zůstali ve stanici k expozičním účelům. Celkem 11 247 zvířat (39 %) přes veškerou péči uhynulo nebo muselo být utraceno.

Neméně důležitou složkou činnosti záchranných stanic je **ekologická výchova**. Stanice běžně spolupracují se školami všech stupňů, s domy dětí a mládeže, ekocentry i veřejností. V některých stanicích probíhají **odborné praxe studentů středních a vysokých škol**. Řada stanic pořádá pro dětské kolektivy a veřejnost akce, jako jsou **dny otevřených dveří, Den Země, Den zvířat, Vánoce ve stanici**. Velmi oblíbené bývá veřejné vypouštění uzdravených zvířat, pořádané i několikrát do roka, či osvěta o příčinách zranění zvířat prostřednictvím informačních tabulí přímo v areálech záchranných stanic.

Český svaz ochránců přírody získal v roce 2022 na provoz Národní sítě záchranných stanic částku 20 milionů Kč z Programu péče o krajinu Ministerstva životního prostředí ČR. Dále získal dotaci Ministerstva zemědělství ve výši 1 462 800 Kč na péči o zvěř (rozhodnutí č. 54/2022). Přerozdělené prostředky pokryly asi 1/5 nákladů potřebných na kvalitní činnost záchranných stanic.

Generálním partnerem Národní sítě záchranných stanic byla v roce 2022 Billa, s. r. o.

Dvacet v roce 2022 záchrannými stanicemi nejčastěji přijímaných druhů a počet přijatých jedinců:

1	Ježek západní	3 462
2	Netopýr hvízdavý	2 516
3	Poštołka obecná	2 083
4	Kos černý	1 413
5	Ježek východní	1 368
6	Holub hřivnáč	1 185
7	Rorýs obecný	1 074
8	Netopýr rezavý	997
9	Zajíc polní	963
10	Káně lesní	947
11	Kachna divoká	928
12	Hrdlička zahradní	833
13	Jiříčka obecná	810
14	Veverka obecná	787
15	Vrabec domácí	729
16	Labuť velká	684
17	Strakapoud velký	561
18	Sýkora koňadra	514
19	Vlaštovka obecná	458
20	Srnec obecný	418

ZVÍŘE V NOUZI

Cílem kampaně Zvíře v nouzi je upozornit na náročnost péče o poraněná volně žijící zvířata a umožnit veřejnosti na péči o zvířata v záchranných stanicích finančně přispět. Dalším cílem kampaně je informovat veřejnost o příčinách poranění zvířat a také snažit se osvětou těchto zraněním předcházet.

Veřejnost může přispívat buď formou darů zaslaných na sbírkový účet 33553322/0800 nebo zasláním dárcovské SMS ve tvaru DMS ZVIREVNOUZI na telefonní číslo 87 777. Dárci mohou jak na účet, tak formou DMS přispívat i přímo konkrétní záchranné stanici. Sběrka se týká pouze záchranných stanic provozovaných neziskovými subjekty.

V roce 2022 dárci sbírky Zvíře v nouzi přispěli na záchranu zvířat celkovou částkou 5 473 222 Kč (z toho prostřednictvím DMS 581 395 Kč).

Jako poděkování dárcům i informace z činnosti záchranných stanic jsme zasílali dárcům Dárcovské listy, uspořádali jsme také dvě setkání dárců – s návštěvou záchranné stanice v Bartošovicích a záchranné stanice v Makově.

Podrobnosti a potřebné aktuální informace včetně mapy záchranných stanic a kontaktů na ně jsou uvedeny na webu www.zvirevnuuzi.cz a na facebookové stránce [Zvíře v nouzi](#).

Ekologická výchova

Výchova, osvěta a vzdělávání k pozitivnímu vztahu a porozumění přírodě se zcela samozřejmě prolíná všemi aktivitami ČSOP. U mnohých programů nelze ani určit, zda je jejich prvotním cílem environmentální působení na veřejnost nebo praktická ochrana přírody. Jiné však ČSOP pro splnění toho prvního cíle přímo vytvořil:

EKOCENTRA ČSOP

jsou zařízení, která provádějí ekologickou výchovu systematicky a jsou určena primárně pro práci s veřejností. Jsou zřizována základními organizacemi nebo regionálními sdruženími ČSOP. Jejich posláním je **environmentální vzdělávání, výchova a osvěta**. Mezi hlavní činnosti ekocenter patří spolupráce se školami, organizování akcí pro veřejnost, pořádání soutěží a exkurzí, vydávání publikací a materiálů, ekoporadenství, spolupráce se státní správou a samosprávou aj.

Akreditace Ekocenter ČSOP

Podle charakteru činnosti akreditujeme ekocentra jako osvětové, výukové, vzdělávací nebo poradenské (ekoporadna). Jedno ekocentrum přitom může být akreditováno ve více z těchto činností.

Ekocentrum osvětové – hlavní činností je pořádání akcí pro veřejnost (např. Den Země, Vítání ptačího zpěvu, Setkání s přírodou, Uklidme svět), přednášky, výstavy, exkurze aj.

Ekocentrum výukové – je specializováno na ekovýchové výukové programy pro děti a studenty ve školách či dětských oddílech.

Ekocentrum vzdělávací – pořádá semináře, workshopy a školení pro pedagogické pracovníky, zaměstnance veřejné správy, členy neziskových organizací apod.

Ekocentrum poradenské – jedná se o ekoporadnu, kde jsou zodpovídány dotazy a poskytovány konzultace širokému spektru klientů.

V roce 2022 jsme akreditovali těchto **36 Ekocenter ČSOP**:

Název ekocentra	Kraj	Místo působení	Osvětové	Výukové	Vzdělávací	Poradenské
Stanice ekologické výchovy Ciconia	ULK	Roudnice nad Labem	x			
Ekocentrum ZO ČSOP Buchlovice	ZLK	Buchlovice			x	x
Ekocentrum ČSOP Ostrava	MSK	Ostrava	x			
Beskydské ekocentrum	MSK	Frýdlant nad Ostravicí	x	x		
Ekocentrum Botič - Rokytka	PHA	Praha 10	x			
Poznáním k ochraně	PHA	Praha 8	x			
Bečovská botanická zahrada	KVK	Bečov nad Teplou	x	x	x	
Šumavské ekocentrum a ekoporadna	JHČ	Vimperk	x			x
Ekocentrum Červenka	PAK	Česká Třebová	x		x	
Ekocentrum ČSOP Bílé Karpaty	JHM	Veselí nad Moravou			x	
Ekocentrum Podorlicko	PAK	Česká Třebová	x			
Ekocentrum Armillaria	LBK	Liberec	x			
Ekocentrum Chodováček	KVK	Chodov	x	x		
Ekocentrum Orlice	KHK	Třebechovice pod Orebem		x		x
Ekocentrum Strakonice	JHČ	Strakonice	x			
Valašské ekocentrum	ZLK	Valašské Meziříčí	x	x	x	x
Ekologická poradna Veronica	JHM	Brno	x		x	x
Centrum Veronica Hostětín	ZLK	Hostětín		x	x	
Podbrdské ekocentrum Fabián	STČ	Příbram	x			
Lamacentrum Hády	JHM	Brno		x		x
Středisko ekologické výchovy MRAVENEC	VYS	Pelhřimov		x		x
Ekocentrum Nyctalus	PHA	Praha 10	x			x
Ekocentrum Huslík	STČ	Poděbrady	x	x	x	x
Ekocentrum ČSOP Kynšpersko	KVK	Kynšperk nad Ohří	x			
Ekocentrum Spálené Poříčí	PLK	Spálené Poříčí	x	x		x
Ekocentrum Radnice	PLK	Radnice	x	x		
Ekocentrum ČSOP Klíny	ULK	Klíny	x	x	x	
Ekocentrum Klenice	STČ	Mladá Boleslav	x			
Ekocentrum Iris	OLK	Prostějov	x	x	x	
Centrum ekologické výchovy Rokycany	PLK	Rokycany	x	x		x
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	STČ	Vlašim	x	x		x
Dům přírody Blaníku	STČ	Kondrac	x			
Návštěvnícké středisko Vodní dům	STČ	Trhový Štěpánov	x	x		
Ekocentrum ČSOP Novojičínska	MSK	Jeseník nad Odrou	x	x	x	x
Ekocentrum Malešice	PHA	Praha 10	x			
Dům přírody Poodří	MSK	Bartošovice		x		x

PRÁCE S DĚTMI A MLÁDEŽÍ V ČSOP

Práce s dětmi a mládeží v ČSOP má mnoho podob a rovin. Nejpodstatnější z nich tvoří činnost oddílů **Mladých ochránců přírody**, běžně nazývaných „mopíci“. Jsou to kolektivy dětí a mládeže pracující **celoročně při jednotlivých základních organizacích ČSOP**. Scházejí se pravidelně na **schůzkách**, pořádají **výpravy do přírody, letní i zimní tábory**, účastní se různých **soutěží** a mají řadu dalších rozmanitých aktivit.

Další dětské členy do 18 let máme v ČSOP **mimo oddíly MOP** – v rodinném a individuálním členství při základních organizacích i ústředí. Tyto děti se zapojují do činnosti základních organizací, kampaní (např. Uklidme svět) a dalších aktivit.

O děti a mládež v ČSOP i oddíly mopíků se stará **Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP (SMOP ČSOP)**, které má celorepublikovou působnost a výsadní postavení ve Svazu v oblasti práce s dětmi a mládeží. V roce 2022 SMOP ČSOP řídila **Rada** složená ze **zástupců 23 členských základních organizací z celé ČR** s registrovanými oddíly mopíků. Pro zajištění své činnosti má SMOP ČSOP svou kancelář, která pracovala ve tříčlenném složení (od podzimu v pětičlenném), ovšem s řadou externích spolupracovníků a dobrovolníků. Podrobné informace o práci s dětmi a mládeží v ČSOP jsou uvedeny také v samostatné výroční zprávě Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP.

Oddíly mladých ochránců přírody (MOP)

V roce 2022 jsme registrovali **63 oddílů mopíků** s celkovým počtem **1 363 dětí do 18 let**, o které se staralo **255 dospělých vedoucích a 109 instruktorů (15–18 let)**, celkem tedy **1 618 členů** bylo zapojených do oddílové činnosti.

Podpora oddílů MOP v ČSOP

Oddílům poskytujeme podporu materiálního i nemateriálního charakteru. Kromě finanční dotace nabízí SMOP ČSOP mopíkům prostřednictvím své kanceláře **celoroční servis: informace, poradenství, pomoc při zajištění činnosti, vzdělávací kurzy, organizace akcí** apod.

I v roce 2022 jsme pořádali pravidelné **kurzy**, a to kurz **Voyage** – Základní kurz pro začínající vedoucí (**18 účastníků**), kurz první pomoci zážitkem od společnosti **ZDRSEM (3 absolventi)**, **Setkání vedoucích** (v České Třebové, s účastí **10 vedoucích**). Kurz pro hlavní vedoucí tábora a Vítr do plachet se pro nedostatečný zájem nakonec nekonaly.

Pravidelné **finanční podpory na celoroční činnost** (provoz a nájemné kluboven a materiální vybavení) využilo v roce 2022 celkem **49 oddílů**. Novinkou byla podpora na tzv. **Specifické aktivity** (Snižování dopadů pandemie COVID 19 na děti a mládež, Propojování formálního a neformálního vzdělávání, Mezigenerační dialog a mezigenerační solidarita v práci s dětmi a mládeží, Zelená udržitelná Evropa, Podpora participace), do níž se zapojilo **32 oddílů se 119 akcemi**. **Podporu letních táborů** využilo **23 oddílů**, které uspořádaly **25 táborů**. Oddíly uspořádaly **780 akcí z vlastních prostředků**. Další novinkou v roce 2022 byla podpora oddílů na **provozní náklady**, tuto dotaci využilo **20 oddílů** na energie, nájemné a palivo k vytápění.

Informace o práci s dětmi a mládeží a informační servis pro vedoucí oddílů najdete na webu www.mopici.cz.

SOUTĚŽE PRO DĚTI A MLÁDEŽ

ČSOP dlouhodobě pořádá dvě tradiční celostátní přírodovědně ochranné soutěže. Pro žáky základních škol je to Zlatý list, pro středoškoláky Ekologická olympiáda. Organizaci těchto soutěží má na starosti SMOP ČSOP.

Zlatý list

Zlatý list je soutěž kolektivů určena dětem ve věku do 15 let (žákům základních škol a příslušných ročníků víceletých gymnázií). V porovnávání přírodovědných znalostí a práce pro přírodu mezi sebou soutěží šestičlenná družstva z oddílů, kroužků i škol.

V roce 2022 jsme se opět mohli vrátit do přírody a všechna jarní kola jubilejního **50. ročníku** soutěže proběhla v terénu. K výročí vzniklo **speciální logo soutěže**.

Uskutečnilo se **13 krajských kol** (některým z nich předcházela ještě základní kola s celkem **919 účastníky**), kterých se zúčastnilo **1 394 žáků**. Jejich vědomosti prověřilo **318 odborníků** a na organizaci jednotlivých krajských kol se podílely další téměř **4 desítky organizátorů a dobrovolníků**. Vítězové krajských kol postoupili do národního kola.

Národní kolo proběhlo pod záštitou Ministerstva životního prostředí **20. – 25. 6. 2022** v RS Borovice, Mukařov (u Mnichova Hradiště, Středočeský kraj). Na organizaci národního kola se podílelo **6 organizátorů a 10 pomocníků** z řad bývalých soutěžících. Odborný program připravilo a organizovalo **22 odborníků** z Přírodovědných fakult Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity, Jihočeské univerzity, a z České zemědělské univerzity v Praze a spolupracovníci z dalších institucí, např. AOPK, správ CHKO, Národního muzea, základních organizací ČSOP apod. Národního kola se zúčastnilo **26 týmů ze 13 krajů (155 žáků + 25 doprovázejících osob – pedagogové, vedoucí kolektivů)**. V národním kole 50. ročníku Zlatého listu **zvítězilo v kategorii Mladší družstvo Lid Medvědího potoka z DDM Olomouc** před druhým Dědictví po babičce z Gymnázia České Budějovice a třetím družstvem v pořadí Falco ze ZO ČSOP Javorníček z Valašského Meziříčí. V **kategorii Starší** porazilo své soupeře družstvo **Šípy biologickým tempem**, které reprezentovalo Bene Meat Technologies a. s. Kamenice, na druhém místě skončilo družstvo Kaštani z Gymnázia České Budějovice a třetí se umístili Chrousti z Gymnázia J. V. Jirsíka, České Budějovice.

Podrobnosti o soutěži najdete na adrese www.zlatylist.cz.

Ekologická olympiáda

Ekologická olympiáda je soutěž tříčlenných týmů středoškoláků.

27. ročník soutěže probíhal ve školním roce 2021/2022. Tématem celého 27. ročníku byla **Obnova krajiny** (rekultivace, remediacce atd.). Na jaře 2022 proběhla druhá část krajských kol, v těchto **5 kolech** poměřilo své znalosti **113 studentů**.

Národní kolo 27. ročníku proběhlo prezenční formou **8.–12. 6. 2022** ve spolupráci s **15/06 ZO ČSOP Šípek**, zúčastnilo se ho **16 týmů** z celé České republiky (47 studentů a 7 pedagogů). Ředitelem národního kola byl Leoš Lippl, předseda ZO ČSOP Šípek a dlouholetý koordinátor soutěží Ekologická olympiáda a Zlatý list v Jihočeském kraji. Odborná porota se skládala z řad odborníků z Přírodovědecké fakulty JČU, AOPK – regionální pracoviště Jižní Čechy, Gymnázia Soběslav, Hydrobiologického ústavu AV ČR, Ministerstva životního prostředí. V Národním kole zvítězili: **1. Tuten tým – Gymnázium Plzeň, 2. Přerostlí Kaštani – Gymnázium České Budějovice, 3. Šorfous – Gymnázium Česká Třebová.**

28. ročník Ekologické olympiády se rozběhl v **září 2022** pod záštitou Ministerstva životního prostředí ČR a do prosince proběhlo **10 krajských kol**. Tématem celého ročníku 2022/2023 je **Druhovú ochrana**. V krajských kolech se zatím utkalo **331 studentů**.

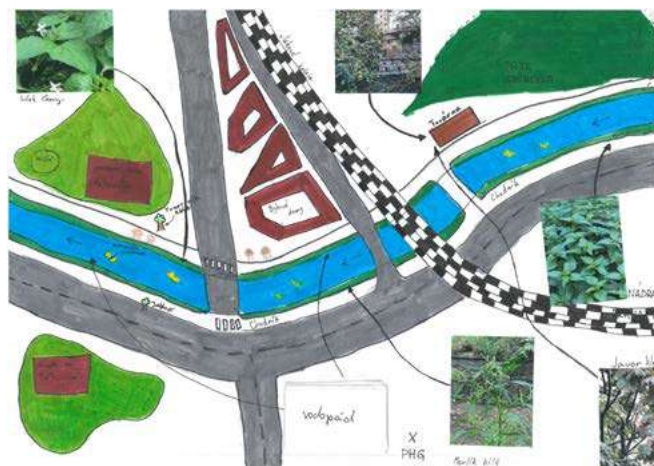
Podrobnosti o soutěži najdete na adrese www.ekolympiada.cz.

Hlavními partnery stěžejních aktivit ČSOP v oblasti práce s dětmi a mládeží byly v roce 2022: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, NET4GAS, s. r. o., Hlavní město Praha, Ministerstvo životního prostředí a Lesy České republiky, s. p.

Dunajský umělec

Od roku 2021 pořádáme ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí pro Českou republiku mezinárodní soutěž **Dunajský umělec (Danube Art Master)**. Soutěž je organizovaná ve spolupráci Global Water Partnership Central and Eastern Europe (GWP CEE) s International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR).

Soutěž žáky motivuje k bližšímu poznání jejich místní (lokální) řeky a jejího okolí, aby se na ni podívaly zblízka, zamyslely se, jak je důležitá pro životní prostředí, a vytvořily v její bezprostřední blízkosti **nápadité umělecké dílo**. Účastníci musí pocházet ze země spadající do oblasti povodí Dunaje nebo jeho přítoků, z České republiky mohou soutěžit účastníci ze všech krajů. Soutěží jednotlivci i týmy, ve dvou věkových kategoriích: **6–11 let a 12–18 let**. Soutěž probíhá v **národním a mezinárodním kole**, do nějž postupují vítězové z kola národního. Vzhledem k pozdnímu termínu vyhlášení soutěže v roce 2022 (kvůli pozdním informacím od mezinárodního organizátora) byla v národním kole nižší účast (pouze 11 uměleckých děl). V kategorii **Artwork (junioři 6–11 let)** zvítězilo dílo **Atlantida** (kolektiv členů z oddílu **MOP Ledňáček**), v kategorii **mapy (teenageři 12–18 let)** zvítězilo kartografické dílo od žáků **Sekundy A z Pražského humanitního gymnázia**.

BLÍŽ PŘÍRODĚ

Cílem společného programu ČSOP a NET4GAS je již od roku 2007 zpřístupňování přírodně zajímavých a cenných míst veřejnosti zábavnou a naučnou formou.

Nové lokality

V roce 2022 jsme ve spolupráci s našimi základními organizacemi pro veřejnost otevřeli **pět nových lokalit**, mezi které patřily cenné louky, lesní stanoviště i zpřístupnění zajímavé historické studánky:

Boršovské lúky – ČSOP Kyjov 58/20

Zpřístupnění pozemkové lokality v k. ú. Libavské údolí – ČSOP Kynšpersko

NS U Divého muže – ČSOP 33/05 při SLŠ Šluknov

Obnova břehových porostů Břehová studánka – ČSOP Lednice

NS Kronika slavkovské krajiny – ČSOP Pantoflíček

Další podpořené projekty

Podpořeny byly také celkem **4 projekty** zaměřené na **jednorázové managementové zásahy obnovního charakteru**, které obsahovaly zejména prořezávky křovinných a lesních porostů. A dále **pět rekonstrukcí lokalit**, které byly veřejnosti zpřístupněny v minulosti. Rekonstrukce spočívají zejména ve výměně a opravě poškozených informačních panelů, výměně či opravě laviček a podobně.

Detailní informace naleznete na stránkách www.csop.cz nebo na samostatném webu www.blizprirode.cz.

UKLIĎME SVĚT

Podstatou dobrovolnické kampaně Uklidíme svět je koordinovaná pomoc a podpora dobrovolníkům při úklidu odpadků z přírody i veřejných prostranství a likvidaci černých skládek, osvětové působení k předcházení vzniku zbytečného odpadu a jeho odhazování do přírody, potažmo posilování vztahu lidí ke stavu svého okolí a k přírodě. Kampaň vychází z mezinárodních kampaní Clean up the World! a Let's do it! a ČSOP ji organizuje již od r. 1993.

V roce 2022 tradičně proběhly dvě hlavní vlny úklidů, hlavním jarním termínem byl **26. březen**, podzimní **17. září** pak proběhl v termínu Mezinárodního úklidového dne (World Clean Up Day).

Organizátorům úklidů jsme zasílali materiální pomoc ve formě pytlů a rukavic, poskytovali jsme jim také metodickou pomoc. Cílená péče jak poradenská, tak materiální byla věnována i podpoře školních úklidů a akcí dětských oddílů.

Letošní ročník byl úspěšný – máme od organizátorů zpětně potvrzeno **557 úklidových akcí**, do nichž se zapojilo přes **30 000 dobrovolníků**, kteří uklidili **190 tun odpadu** po celé České republice.

Zapojilo se navíc **351 škol a dětských kolektivů**, které si zpestřily svůj běžný program úklidy v jejich okolí.

Další podrobnosti o kampani jsou publikovány na www.uklidmesvet.cz.

Akci významně podpořilo Hlavní město Praha ve výši 400 000 Kč a Ministerstvo životního prostředí dotací č. 7/32/22 MŽP ve výši 249 000 Kč. Kampaň dále významně podpořili: DB SCHENKER, DPDCz a další.

VÍKEND PRO PŘÍRODU

Cílem kampaně Víkend pro přírodu je propagace dobrovolnických prací v přírodě a propojení realizátorů prací v terénu s dobrovolníky, kteří na těchto akcích vypomohou.

V roce 2022 proběhl druhý ročník kampaně **Víkend pro přírodu**, v rámci něhož se uskutečnilo **60 akcí**, do nichž se zapojilo **963 dobrovolníků**. Jednalo se o pestrou nabídku akcí, které se nemusí konat nutně o víkendu. Během celého roku se střídaly akce kosící, hrabací, sázečí, průběžná péče o pozemky či workshopy – kosení, výuka řezu ovocných stromů apod. Jednotlivé akce jsou zveřejňovány na webu www.vikendproprirodu.cz, kde si dobrovolníci mohou najít akci podle data či místa konání, včetně podrobností a kontaktu na organizátora. Organizace tak mohly snáze propagovat své akce a získat pro ně dobrovolníky, organizátory jsme rovněž motivovali stylovým tričkem kampaně a finančním příspěvkem na zajištění akce.

Akci významně podpořilo Ministerstvo životního prostředí dotací č. 34/32/22 ve výši 225 000 Kč.

ŽIVÁ ZAHRADA

V roce 2022 jsme uspořádali 19. ročník programu **Živá zahrada**. Cílem této akce je formou jednoduché soutěže motivovat veřejnost ke změně péče o zahrady tak, aby na nich mohli žít aspoň někteří volně žijící živočichové.

V určených termínech mají přihlášení soutěžící za úkol pozorovat na svých zahradách předepsané skupiny živočichů. Za pozorování dostávají body a za určitý počet bodů pak obdrží **titul Živá zahrada**. To se v roce 2022 povedlo hned **8 zahradám**, z toho byla **1 zahrada školní**.

Na konkrétních příkladech tak ukazujeme soutěžícím i veřejnosti, jaké prvky na zahradách živočichům škodí i jak málo stačí, abychom divokým zvířatům poskytli bezpečné místo pro úkryt, rozmnožování a potravu. **Soutěže se od jejího počátku zúčastnilo již více jak 2 000 zahrad z celé ČR, včetně šedesáti zahrad školních.** Díky soutěžícím se nám podařilo získat desítky tisíc údajů o výskytu živočichů na zahradách. A i díky práci učitelů také narůstá počet soutěžících v doprovodné **zimní výtvarné soutěži**. Více informací lze nalézt na www.zivazahrada.cz.

SETKÁNÍ S PŘÍRODOU

Cílem celosvazové kampaně Setkání s přírodou je představit veřejnosti naši práci v terénu. Proto zveme veřejnost do přírody, ukazujeme jí zajímavá místa, vždy zajišťujeme zasvěcené odborné průvodce.

Zájemci tak mohou v atraktivní době navštívit cenné lokality, vidět vzácné rostliny a živočichy, seznámit se s důvody ochrany vzácných či ohrožených míst a druhů. Kampaň probíhá v rozmezí 10 dnů, vždy od druhého pátku měsíce června do neděle následujícího týdne. V roce 2022 jsme zorganizovali 20 vycházek do přírody. Veřejnost se například měla možnost seznámit se zkamenělými útesy u Koněprus, navštívit rašelinové louky v Beskydech, nebo se seznámit v bombinou v CHKO Poodří.

Více na stránkách www.setkanisprirodou.cz.

KONFERENCE NAŠE PŘÍRODA

ČSOP je každoročně spoluorganizátorem konference Naše příroda, kterou v Olomouci na důležitá ochranná témata organizuje časopis Naše příroda za podpory generálního partnera ČSOP, společnosti NET4GAS. Tématem konference pro rok 2022 byla péče o nelesní zeleň, s důrazem na význam starých stromů.

LEGISLATIVA

V roce 2022 se v legislativních otázkách Český svaz ochránců přírody věnoval především přípravě nového stavebního zákona a novelám zákona o ochrany přírody a krajiny v oblasti druhové ochrany, zákona o myslivosti a lesního zákona. Dále se mj. zabýval i návrhem evropského Nařízení na obnovu přírody – Nature restoration law a jeho chystanou implementací do české legislativy.

Zahraníční spolupráce

LIFEorchids

Od září roku 2018 spolupracuje Český svaz ochránců přírody na evropském LIFE Nature and Biodiversity projektu s názvem LIFEorchids. Jedná se italský projekt, který je veden univerzitou v Turíně a ČSOP je spolu s italskou nevládní organizací LEGAMBIENTE, univerzitou v Janově, organizací CREA a dalšími partnerem projektu.

Cílem projektu je zlepšení statusu ochrany kriticky ohrožených orchidejí na vybraných stanovištích v severozápadní Itálii, konkrétně na území regionálního parku **Portofino** a regionálního parku **Po a Orba**. V neposlední řadě bude probíhat také přenos výsledků projektu v rámci Itálie, ale i do dalších zemí (**Česká republika**) a propagace mezi odbornou a laickou veřejností. Projekt je plánován na dobu **5 let**.

ČSOP má v projektu na starosti **propagaci** mezi českými i zahraničními odborníky, šíření výsledků mezi laickou veřejností, **výrobu propagačních materiálů pro děti** a případný přenos **výsledků na lokality v České republice**. Protože se Česká republika řadí mezi země s dlouhou tradicí v činnosti pozemkových spolků, jejichž hnutí ČSOP koordinuje, je zde zájem o přenos českých zkušeností v péči o cenná území na projektové lokality.

V roce 2022 proběhla **návštěva projektových lokalit v regionálním parku Portofino v Itálii**, ale také **výjezd italské delegace za orchiděmi v Bílých Karpatech**. V rámci tohoto výjezdu proběhla výměna zkušeností. V tomto roce jsme dokončili také zhotovení **propagačních materiálů k projektu**.

LIFE ENPLC

Český svaz ochránců přírody je od r. 2020 jedním z partnerů projektu ENPLC. Cílem čtyřletého projektu je rozšířit možnosti ochrany přírody na soukromých pozemcích, zlepšit jejich financování a podpořit zapojení veřejnosti, pokračovat ve vytváření sítě mezi organizacemi a jednotlivci, kteří jsou zapojeni do ochrany přírody na soukromých pozemcích, s cílem vytvořit trvalé správní struktury v Evropě. Projekt ENPLC sdružuje 18 organizací z 11 zemí a je financován Evropskou unií v rámci projektu LIFE.

Také v roce 2022 se jednotliví partneři setkávali na **videosestkáních**, která probíhají minimálně **1x za měsíc**. Dále se setkávají členové **dvou pracovních skupin**, jedna zaměřená na **financování ochrany přírody na soukromých pozemcích** a druhá na **dobrovolnictví a občanskou vědu**, opět aplikované na soukromé pozemky. Dvě setkání proběhla naživo, v **Barceloně** a na **Kypru**.

ČSOP je v projektu součástí pracovní skupiny zaměřené na aktivity související s **dobrovolnictvím a občanskou vědou**, které probíhají na soukromých pozemcích a také se podílel na projektu **Ambasadorů** (za účasti **ČSOP Arion**). Dále spolupracujeme na **testování a implementaci věcných břemen za účelem ochrany přírody**, které považujeme za jeden z nejdůležitějších nástrojů, který by mohl podpořit ochranu přírody na soukromých pozemcích.

Více informací: enplc.eu.

RESIFARMS (program Erasmus+)

ČSOP byl partnerem v projektu RESIFARMS v rámci programu Erasmus+ (vzdělávání dospělých). Hlavním obsahem a cílem projektu byla tvorba praktických nástrojů (metodik) pro zemědělce a další pracovníky starající se o neproduktivní zemědělskou půdu a výměna zkušeností mezi partnery projektu. Projekt skončil v únoru 2022.

Hlavním koordinátorem projektu byla organizace **Fundació Privada EMYS (Španělsko/Katalánsko)**, dalšími partnery: **Fundatia Adept Transilvania (Rumunsko)**, **Xarxa per a la Conservacio de la Natura (Španělsko/Katalánsko)**, **Conservatoire des Espaces Naturels du Languedoc Roussillon Association (Francie)** a **Comitato per le Oasi Wwf Dell'area Fiorentina (Itálie)**.

Poděkování

**GENERÁLNÍM PARTNEREM
ČSOP BYLA V ROCE 2022
SPOLEČNOST NET4GAS, s. r. o.**

Partneři programů

Generálním partnerem Národního programu **Ochrana biodiverzity** byly **Lesy České republiky, s. p.**

Generálním partnerem **Národní sítě záchranných stanic** byla společnost **Billa, s. r. o.**

Velmi významnou finanční částkou nás v roce 2022 podpořili

Billa, s. r. o.
Hlavní město Praha
Lesy České republiky, s. p.
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo zemědělství
Ministerstvo životního prostředí
Nadační fond Veolia
NET4GAS, s. r. o.
Mattoni 1873, a. s.
RB (Hygiene Home) Czech Republic, s. r. o.

V roce 2022 nás významnou finanční částkou podpořili

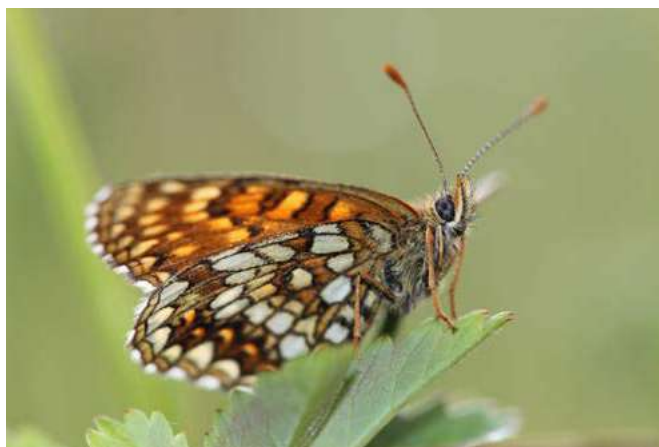
ALS CZECH REPUBLIC, s. r. o.	Křenek Jaromír
Banszelová Hana	Laub Mikuláš
Bernat Jan	Mačugová Dagmar
Blím Emanuel	MarketingPPC s. r. o.
Bow Tie Prague a. s.	Markvart Václav
British American Tobacco (Czech Republic), s. r. o.	MEGABOOKS CZ, spol. s r. o.
Bryndová Eva	Nadace Ivana Dejmla
Doležalová Lenka	Opletal Zdeněk
Dombrovská Jiřina †	Opluštilová Radka
Dowling Emma	Petrášková Marie
Hirschová Margit	Philippa Hanako Hana
Hofta Marek	PORTA, s. r. o.
Hrdá Marcela	Procházka Milan
Hybler Roman	Samten Tse Praha, z. s.
IGM nástroje a stroje s. r. o.	Somfty, s. r. o.
Kapavík Tomáš	Šíp Robert
KMK Dynamo Brno, o. s.	Špačková Eva
Komenda Petr	Vakuem Servis s. r. o.
Košková Bohumila	Vyhnálek Jaroslav
Kremplová Jitka	Zelinková Šárka
Krhovják Marek	Zubaři Bořislavka, s. r. o.
Krkoška Libor	Žárský Petr

Naši činnost v roce 2022 dále podpořily tyto osoby a instituce

Acarinová Berta, ANIMACO, s. r. o., Bajer David, Balážik Jakub, Blahutová Alena, Blahutová Martina, Bárta Tomáš, Benda Evžen, Bíba Vladimír, Bitter Petr, Březinová Eva, Citterbergová Helena, Čadek Drahomír, Čapek Ondřej, Dobřecká Iveta, Doležal Tomáš, Dusík Ondřej, Familium, s. r. o., Formánek Jan, Frédéric Denis Wertz, Fyzioterapie Cimfl, s. r. o., Gregarová Jitka, Goch Karel, Hájek Martin, Hakr Tomáš, Halabalová Monika, Havlík Pavel, Hireš Ladislav, Horák Martin, Horká Naďa, Hruška Radek, INFOCONSULTING CZECH, J.T.O. System, s. r. o., Janková Jana, Janků Tereza, Janoušková Vlasta, Jarůšková Monika, Jírovský Luboš, Johnová Dagmar, Josef Kernal – Izolace, Jursík Jan, Kalvoda Zdeněk, Kára Martin, Kasperová Jana, Kašparová Klára, Kašpírková Michaela, Khýr Bronislav, Konečný Jan, Kopecný Jiří, Korittová Celie, Kořánová Pavla, Koubová Julie, Koudelka Petr, Krč Jakub, Kročka Erik, Kučerová Emilie, Kurzok Adam, Kusnjerová Hana, Lang Alexandr, Lehovc Jan, Lematec s. r. o., Lepš Jakub, Machovská Věra, Makl Petr, Mareš František, Matýs Jiří, Mecnerová Marta, Melzer, s. r. o., Mikušová Aneta, Miškovská Jana, Mohyla Filip, Moldan Bedřich, Moneta Money Bank, Možný František, Mühlmannová Jana, Nábělková Jana, Nekvapilová s. r. o., Oravcová Veronika, Palacký Daniel, Pazderka Tomáš, Perfect Crowd s. r. o., Peroutka Jan, Pich Lukáš, Pikal Vojtěch, Pod křídly, s. r. o., Pokorný Jan, Prchal Lukáš, Přátelé přírody, z. s., Randuchová Karin, Rettková Barbara, Rolenc Roman, Rubáš Dominik, Schmidt Vojtěch, Sikora Martin, Skládanka Josef, Slabý Aleš, Smrčka Jakub, Staněk Petr, Suchá Jana, Suchá Zdeňka, Svoboda Lukáš, Svobodová Karolina, Šimek Zdeněk, Šimko Miroslav, Škúrková Dana, Štach Michal, Šulc Radek, Švancara Roman, Švarcová Ivana, Talanda Michal, Talk Online Panel s. r. o., Tošner Ondřej, Vacková Eva, Vanča Matouš, Vašíček Martin, Víková Alena, Vilím Jiří, Vitásek Karel, Vlasák Jakub, Vrbová Monika, Wagnerová Eva, Zapletal Martin, Zouhar Tomáš, Židek Libor, Žilincová Lucia, a další

V roce 2022 s námi perfektně spolupracovali:

Agentura ochrany přírody a krajiny
Albert Česká republika
Bartuška Václav
Bayerová Markéta
Botanická zahrada hl. m. Prahy
Buchbauerová Lucie
Bureš Pavel (NPU)
Buzek Zdeněk (Tradiční odrůdy)
Čepelová Barbora (AOPK ČR)
Česká rada dětí a mládeže
Český zahrádkářský svaz
Damohorský Milan
DB SCHENKER
DPD.cz (Jakub Madar)
Fórum dárců
Girlanda Mariagela (LIFEOrchids)
Garrone Giovanna (LIFEOrchids)
Hájková Alena
Halevy Carolina (Eurosite)
Hlavní město Praha
Hradilák Zdeněk
Hrnčíř Luděk
Chalaš Ivan – firma Ahiprint
Kažmierski Tomáš (MŽP)
Kolouch Ondřej
Kostiuková Jarmila (AOPK ČR)
Kovaříková Dominika

Krása Antonín (AOPK ČR)
Krška Boris (VŠÚO)
Laštuvková Markéta
Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
Ministerstvo životního prostředí
Misterková Dita
redakce časopisu Naše příroda
Nečas Tomáš (MENDELU)
Nováková Sádková Petra (MŽP)
Novotný Miroslav
Ottova tiskárna (Renata Bohmová)
Pašek Michal
Petrášová Iveta (Česká spořitelna)
PROTISK tiskárna
Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
Ptáček Vojtěch
Reš Bohumil
Síbrt Jaroslav
Skalka Michal (KRNP)
Slabá Petra (Lesy ČR)
Sláma Patrik
Správa CHKO Jizerské hory
Státní fond životního prostředí ČR
Steklá Dagmar (Městský soud v Praze)
Stloukal Petr (MŽP)
Svoboda Petr
Svobodová Jana (Lesy ČR)
Šebek Jaroslav (Asociace soukromých zemědělců)
Šmíd Jiří (Národní muzeum)
Štěpánová Jana (studio RedGreenBlue)
reklamní ateliér Švébiš
TIS – nezávislé sdružení přátel přírody
Tomášková Lenka (AOPK ČR)
Uhlíková Jitka (AOPK ČR)
ZdrSem o.s. – první pomoc zážitkem

Všem výše uvedeným osobám a institucím děkujeme!

Hospodaření ČSOP v roce 2022

ROZVAHA k 31. 12. 2022 (v celých tisících Kč)

AKTIVA	Začátek období	Konec období
A. Dlouhodobý majetek celkem (A.I. + A.II. + A.III. + A.VI.)	42 918	45 764
A. I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem (souč. A.I.1. až A.I.7.)	323	249
Software	323	249
A. II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem (souč. A.II.1. až A.II.10.)	56 349	58 197
Pozemky	31 595	33 811
Stavby	20 325	20 325
Hmotné movité věci a jejich soubory	2 712	3 051
Drobný dlouhodobý hmotný majetek	1 717	1 010
A. IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem (souč. A.IV.1. až A.IV.11.)	-13 754	-12 682
Oprávký k softwaru	-219	-228
Oprávký ke stavbám	-9 285	-9 975
Oprávký k samostat. hmot. movit. věcem a souborům hmot. movit. věcí	-2 533	-1 469
Oprávký k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	-1 717	-1 010
B. Krátkodobý majetek celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.VI.)	22 090	23 366
B. II. Pohledávky celkem (souč. B.II.1. až B.II.19.)	4 977	7 591
Odběratelé	1 224	427
Poskytnuté provozní zálohy	1 220	416
Ostatní pohledávky	0	8
Jiné pohledávky	1 767	1 298
Dohadné účty aktivní	766	5 442
B. III. Krátkodobý finanční majetek celkem (souč. B.III.1. až B.III.7.)	17 033	15 694
Peněžní prostředky v pokladně	26	8
Ceniny	55	0
Peněžní prostředky na účtech	16 952	15 686
B. IV. Jiná aktiva celkem (souč. B.IV.1. až B.IV.2.)	80	81
Náklady příštích období	73	81
Příjmy příštích období	7	0
AKTIVA CELKEM (A. + B.)	65 008	69 130

PASIVA	Začátek období	Konec období
A. Vlastní zdroje celkem (A.I. + A.II.)	51 164	53 444
A.I. Jmění celkem (souč. A.I.1. až A.I.3.)	49 509	52 838
Vlastní jmění	47 419	50 483
Fondy	2 090	2 355
A. II. Výsledek hospodaření celkem (souč. A.II.1. až A.II.3.)	1 655	606
Účet výsledku hospodaření	913	-1 049
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	742	1 655
B. Cizí zdroje celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.VI.)	13 844	15 686
B.III. Krátkodobé závazky celkem (souč. B.III.1. až B.III.23.)	11 204	14 483
Dodavatelé	206	871
Přijaté zálohy	6 122	6 163
Ostatní závazky	5	67
Zaměstnanci	430	492
Závazky k institucím soc. zabezpečení a veř. zdrav. poj.	227	257
Ostatní přímé daně	32	34
Daň z přidané hodnoty	237	77
Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu	0	8
Jiné závazky	3 940	3 699
Dohadné účty pasivní	5	2 815
B.IV. Jiná pasiva celkem (souč. B.IV.1. až B.IV.2.)	2 640	1 203
Výdaje příštích období	278	13
Výnosy příštích období	2 362	1 190
PASIVA (A. + B.)	65 008	69 130

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

ke dni 31. 12. 2022 v celých tisících Kč

NÁKLADY	Hlavní činnost	Hosp. činnost	Celk. činnost
Spotřeb. nákupy a nakupované služby (A.I.1. až A.I.6.)	5 906	4 305	10 211
Spotřeba materiálu, energie a ostat. neskladovaných dodávek	908	121	1 029
Opravy a udržování	4	114	118
Náklady na cestovné	248	111	359
Náklady na reprezentaci	41	0	41
Ostatní služby	4 705	3 959	8 664
Osobní náklady (A.III.10. až A.III.14.)	8 021	524	8 545
Mzdové náklady	6 066	392	6 458
Zákonné sociální pojištění	1 921	132	2 053

Ostatní sociální pojištění	34	0	34
Daně a poplatky (A.IV.15.)	148	10	158
Daně a poplatky	148	10	158
Ostatní náklady (A.V.16. až A.V.22.)	32 018	0	32 018
Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	1	0	1
Kurové ztráty	43	0	43
Dary	400	0	400
Jiné ostatní náklady	31 574	0	31 574
Odp., prod. maj., tv. a použ. rezerv (A.VI.23. až A.VI.27.)	1 433	170	1 603
Odpisy dlouhodobého majetku	1 433	42	1 475
Prodaný materiál	0	128	128
Poskytnuté příspěvky (A.VII.28.)	11	17	28
Poskytnuté člen. přísp. a přísp. zúčt. mezi organiz. složkami	11	17	28
NÁKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)	47 537	5 026	52 563

VÝNOSY	Hlavní činnost	Hosp. činnost	Celk. činnost
Provozní dotace (B.I.1.)	39 535	0	39 535
Provozní dotace	39 535	0	39 535
Přijaté příspěvky (B.II.2. až B.II.4.)	3 751	17	3 768
Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	0	17	17
Přijaté příspěvky (dary)	2 305	0	2 305
Přijaté členské příspěvky	1 446	0	1 446
Tržby za vlastní výkony a za zboží	1 400	4 793	6 193
Ostatní výnosy (B.IV.5. až B.IV.10.)	1 086	88	1 174
Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost. pokuty a penále	5	0	5
Výnosové úroky	0	13	13
Zúčtování fondů	1 077	0	1 077
Jiné ostatní výnosy	4	75	79
Tržby z prodeje majetku (B.V.11. až B.V.15.)	716	128	844
Tržby z prodeje dlouhod. nehmot. a hmot. majetku	716	0	716
Tržby z prodeje materiálu	0	128	128
VÝNOSY CELKEM (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV. + B.V.)	46 488	5 026	51 514
Výsledek hospodaření před zdaněním	-1 049	0	-1 049
Výsledek hospodaření po zdanění	-1 049	0	-1 049

Summary

Czech Union for Nature Conservation (ČSOP) is the largest environmental non-governmental organization in the Czech Republic. Since its establishment in 1979, ČSOP has brought together people interested in nature conservation and environmental issues as well as cultural heritage preservation. In the year 2022 the union included 288 registered local chapters throughout the territory of the country and totally 6119 members.

Preservation and restoration of biodiversity, management of rare biotopes and conservation of threatened plant and animal species are all part of the Union's mission. In the year 2022 ČSOP supported 156 of smaller projects on the biodiversity conservation implemented by local chapters of the Union and other civic associations.

In 1998 ČSOP's A Place for Nature program picked up a pre-1950 tradition and initiated a land trust movement in the Czech Republic. In 2022 the Land Trust Council granted accreditation to 67 land trusts, which employ long-term property rights (ownership, long-term lease or legal burden) for the aims of natural and cultural heritage conservation.

ČSOP has been running a National Network of Handicapped Wildlife Stations, covering virtually the entire territory of the Czech Republic since 1998. The National Network of Rescue Centers program coordinates the activity of 34 centers providing care to injured or otherwise handicapped wild animals found by the general public. Stations took in 28 775 animals in the year 2022. 50 % of the accepted animals were released back into the wild.

ČSOP raises the environmental awareness of the public mainly through its 36 environmental centers. Next to other activities, these "eco-centers" run environmental awareness campaigns, organize lectures, discussion meetings, provide up-to-date information on the environ-

ment, hands-on conservation work for volunteers and educational programs for schools.

Systematic work with children and young people is an integral part of the CSOP activity. Most of the children and members below 18 years in ČSOP are involved in 63 Young Environmentalist groups with year-round extra-curricular activities, including weekly meetings, weekend outings and summer camps.

ČSOP publishes a variety of printed materials, such as informational brochures, educational leaflets or specialized handbooks in ČSOP's methodological series. The membership magazine Beauty of Our Homeland comes out twice a year. Many publications and materials are published also by various local chapters of the Union.

In 2022 ČSOP continued to be a member organization of IUCN and UNEP National Committee for the Czech Republic. ČSOP as a whole, as well as many of its local chapters cooperate with various conservation-oriented organizations in other countries.

The income managed by the Central Executive Council of ČSOP in the year 2022 totaled 51,51 million Czech crowns; its expenditure totaled 52,56 million Czech crowns. ČSOP's Association of Young Environmentalists (SMOP ČSOP) which is in charge of the activities for children and youth, and ČSOP's local chapters (ZO ČSOP) have separate budgets.

Zusammenfassung

Der Tschechische Bund für Naturschutz (Český svaz ochránců přírody, ČSOP) ist ein Verein und Verband, deren Mitglieder das Interesse verbindet, für Umwelt und Naturschutz aktiv zu werden. Der ČSOP wurde 1979 gegründet, im Jahr 2022 umfasste er 288 lokale Mitgliedsgruppen aus ganz Tschechien. 6119 Mitglieder, Erwachsene und Kinder, sind im ČSOP registriert.

Die Erhaltung und Wiederherstellung von Biodiversität, die Pflege wertvoller Biotope und der Schutz bedrohter Pflanzen- und Tierarten sind die besonderen Anliegen des Verbandes. Im Jahr 2022 wurden mit dem Programm zum Schutz der Artenvielfalt (Ochrana biodiverzity) 156 Projekte von Mitgliedsgruppen und anderen Vereinen unterstützt.

Das Ziel des Programms Ein Platz für die Natur (Místo pro přírodu) ist der Schutz wertvoller Standorte. Der ČSOP strebt den Erwerb von langfristigen Rechten an solchen Standorten an. Diese Tätigkeit ermöglicht es, mittels örtlicher Grundstücksvereine diese Standorte zu kaufen oder besser zu pflegen. Dabei arbeitet der ČSOP mit verschiedenen anderen Organisationen zusammen. Im Jahr 2022 waren 67 Grundstücksvereine akkreditiert.

Im Rahmen des Programms Nationales Netzwerk der Wildtierrettungsstationen koordiniert der ČSOP 34 Wildtierstationen, die für verletzte und behinderte Wildtiere sorgen und sie auf die Rückkehr in die freie Natur vorbereiten. Das Netzwerk deckt ganz Tschechien ab. 28 775 Tiere wurden im Jahr 2022 in die Rettungsstationen gebracht, mehr als die Hälfte konnte wieder in die Freiheit entlassen werden.

Im Bereich Umweltbildung informiert der ČSOP die Öffentlichkeit über Inhalte seiner Arbeit und verbreitet Informationen über den Zustand von Natur und Umwelt. Schwerpunkte der Tätigkeit der 36 Ökozentren des ČSOP

sind Zusammenarbeit mit Schulen, Veranstaltungen für die Öffentlichkeit und das Durchführen von Wettbewerben und geführten Exkursionen in die Natur.

Die systematische Arbeit mit Kindern und Jugendlichen ist ein fester Bestandteil der Vereinstätigkeit. Der ČSOP hat zurzeit 63 Gruppen junger Naturschützer (im Alter bis 18 Jahre). In diesen Gruppen finden ganzjährig regelmäßige Treffen sowie Wochenendveranstaltungen und Ferienlager statt. Die Gruppen widmen sich einem breiten Tätigkeitsspektrum, manche sind eher fachlich ausgerichtet, bei anderen steht der Aufenthalt in der Natur im Mittelpunkt.

Der ČSOP publiziert eine Reihe eigener Schriften, von Infobroschüren und Infoblättern bis hin zu Fachliteratur und Methodischen Anleitungen. Halbjährlich erscheint das Mitglieder magazin Die Schönheit unserer Heimat (Krása našeho domova). Eine Vielzahl weiterer Publikationen wird von den Ortsgruppen herausgegeben.

Der ČSOP ist Mitglied des IUCN und Gründungsmitglied des Tschechischen Nationalkomitees für das Umweltprogramm der Vereinten Nationen (UNEP).

Die Einkünfte des Zentralen Exekutivrates des ČSOP betragen im Jahr 2022 51,51 Mill. CZK, die Ausgaben 52,56 Mill. CZK. Der Verbandsteil Junge Naturschützer, der die Aktivitäten für Kinder und Jugendliche koordiniert, sowie die Mitgliedsgruppen haben eigene Budgets.

Obsah

Kdo jsme	1
Rok netopýrů	1
Členové, základní organizace a jejich činnost	3
Spolková činnost	6
Setkání členů a přátel ČSOP	6
Zelená karta	6
Krása našeho domova	6
Vedení ČSOP	7
Ochrana biodiverzity	10
Oživení starých odrůd ovocných dřevin	12
Naše mokřady	13
Pozemkové spolky	14
Akreditace	14
Podpora pozemkovým spolkům	16
Místo pro přírodu	17
Projekty podpořené z Norských fondů	17
Národní síť záchranných stanic	19
Zvíře v nouzi	22
Ekologická výchova	23
Ekocentra ČSOP	23
Práce s dětmi a mládeží v ČSOP	25
Soutěže pro děti a mládež	26
Blíž přírodě	28
Uklidíme svět	29
Víkend pro přírodu	30
Živá zahrada	30
Setkání s přírodou	31
Konference Naše příroda	31
Legislativa	31
Zahraníční spolupráce	32
LIFEorchids	32
RESIFARMS (program Erasmus+)	33
LIFE ENPLC	33
Poděkování	34
Hospodaření ČSOP v roce 2022	36
Rozvaha k 31. 12. 2022	36
Výkaz zisku a ztráty ke dni 31. 12. 2022	37
Summary	39
Zusammenfassung	40

Blíž přírodě

Rozvíjíme společensky odpovědnou politiku ochrany přírody s ohledem na současné a budoucí generace.

- Jsme jedním z největších firemních dárců v oblasti ochrany přírody v České republice.
- Podílíme se na zpřístupnění přírodně cenných lokalit po celé České republice.
- Pomáháme budovat naučné stezky, vyhlídky, pozorovatelný, posezení nebo interaktivní a hrací prvky v přírodě.
- Přispíváme k obnově původních ekosystémů a ochraně ohrožených rostlin a živočichů.
- Podporujeme environmentální výchovu a informovanost o ochraně přírody.
- Jsme generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody a pomáháme projektům, pro které motto Blíž přírodě je významnou součástí trvale udržitelného rozvoje.

Pojďte s námi do přírody na www.blizprirode.cz

Zvířata potřebují vaši pomoc!

Ledňáček říční po nárazu do skla se naštěstí včas dostal do záchrané stanice Huslík. 3 dny intenzivní péče vyšly na 1000 Kč. Podařilo se ho zachránit!

BILLA

Generální partner
Národní sítě
záchraných stanic

Generální partner
Českého svazu
ochránců přírody

**ZVÍŘE
V NOUZI**
český svaz ochránců přírody

Téměř 29 tisíc divokých zvířat ošetřily v roce 2022 záchrané stanice Národní sítě. Většinu se podařilo zachránit a vypustit zpět do přírody.

www.zvirevnouzi.cz

Prosím, podpořte tato zvířata darem na účet sbírky

ZVÍŘE V NOUZI:

33553322/0800